

مقایسه وضعیت موجود و مطلوب شاخص‌های توسعه‌یافتگی و خط و مشی گذاری مطلوب آموزش ورزش در مدارس ایران

معصومه محمد بیگی* - شهاب بهرامی** - حسن عیدی*** - کورش ویسی****

دانشجوی دکتری دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران - استادیار گروه مدیریت ورزشی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران - استادیار گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه رازی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران - استادیار مدیریت ورزشی، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران

چکیده

هدف از پژوهش حاضر مقایسه وضعیت موجود و مطلوب شاخص‌های توسعه‌یافتگی و خط و مشی گذاری مطلوب آموزش ورزش در مدارس ایران بود. تحقیق حاضر از لحاظ هدف، کاربردی و از لحاظ روش، اجرا توصیفی بود. گردآوری اطلاعات به شیوه پیمایشی، با استفاده از پرسشنامه‌ی محقق ساخته شاخص‌های توسعه‌یافتگی آموزش ورزش در مدارس ایران استخراج گردید. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه معلمان ورزش مقطع متوسطه اول سه شهر (از سه استان) تهران، کرمانشاه و بندرعباس بود. از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای تصادفی استفاده شد. تعداد کل جامعه آماری برابر ۳۵۳ معلم، تعداد نمونه ۲۷۲ نفر و تعداد پرسشنامه عودت داده شده برابر با ۲۳۲ پرسشنامه بود. با توجه به نتایج آزمون آنوا در وضعیت موجود و مطلوب در سه استان (جداول ۳ و ۴) مشاهده می‌شود که هر پنج مؤلفه‌ی توسعه‌یافتگی آموزش ورزش در مدارس ایران در استان‌های منتخب دارای تفاوت معنی‌داری می‌باشند. برای آگاهی از تفاوت نگرش بین استان‌ها در وضعیت موجود، از آزمون‌های تعقیبی (LSD) استفاده شد. نتایج این آزمون نشان داد که بین استان تهران با هر دو استان کرمانشاه و هرمزگان (بندرعباس) تفاوت معنی‌داری وجود دارد. بین کرمانشاه و هرمزگان نیز این تفاوت معنی‌دار بود ($P \geq 0.05$). همچنین میانگین وضعیت موجود $M = 2/34$ و میانگین در مورد وضع مطلوب $M = 3/19$ است که نشان می‌دهد که این دو میانگین به لحاظ آماری در سطح $P \leq 0.01$ تفاوت معنی‌داری دارند، یعنی معلمان نسبت به وضع موجود ابراز نگرانی بالاتری دارند. در ادامه خط و مشی‌هایی برای برون‌رفت از وضعیت موجود ارائه شده است.

کلمات کلیدی: آموزش ورزش، خط و مشی گذاری، شاخص‌های توسعه‌یافتگی، مدارس ایران، وضعیت.

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۰۹/۰۱

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۱۲/۱۵

*Email: masomehmohamadbaigi@yahoo.com

**Email: bahramishahab@yahoo.com (نویسنده مسئول)

***Email: eydihossiini@gmail.com

****Email: Koroshvisi@yahoo.com

مقدمه

کمبودهای بسیار زیادی برای اجرای درس تربیت‌بدنی بیان شده است (بنار و همکاران، ۱۳۸۲)؛ اما مطالعات برای شناسایی درک معلمان از آموزش موثر با دو چالش مواجه هستند. یکی از این چالش‌ها این است که معلمان از زمینه‌های مختلف فرهنگی برخوردارند و ممکن است ارزیابی متنوعی از ویژگی‌های آموزش موثر داشته باشند (کای و وانگ، ۲۰۱۰). به عنوان مثال، تحقیقات نشان داده است که معلمان در چین و هنگ کنگ تمایل دارند آموزش‌های مؤثر را به عنوان آموزش معلم محور با یک ساختار منسجم داشته باشند، در حالی که معلمان ایالات متحده بر آموزش آموزنده برای آموزش موثر تمرکز می‌کنند (کیزر و والسند، ۲۰۰۷). با این وجود، پژوهش‌های زیادی در مورد آموزش و یادگیری موثر انجام شده است تا اطلاعات بیشتری در این خصوص وجود داشته باشد (منگ و همکاران، ۲۰۱۶).

پژوهش‌های مختلف نشان دادند که تعامل خوب بین معلم و دانش‌آموزان در کلاس ورزش برای ارائه یک درس خوب ضروری است (چن و ژیاو، ۲۰۱۷). همچنین، استفاده از آموزش نوآورانه در تدریس کلاس‌های ورزشی مدرن، برای معلمان ورزش ابتدایی لازم است که توانایی‌های خلاقانه خاصی داشته باشید تا بتوانید استعدادها را برجسته خلاق را پرورش دهید. آموزش ورزش باید نقش اصلی دانش‌آموزان در روند آموزش را بازی کند، دانش‌آموزان را از یادگیری غیرفعال به دانش‌فعال تغییر دهند، فعالیت‌های آموزشی را به تفکر فعال دانشجویان، روشن ساختن تفکر دانشجویان و نوآوری دانش‌آموزان هدایت کند (شانگ، ۲۰۱۸). به صورت کلی در پژوهش‌های گوناگونی به بررسی شاخص‌های توسعه‌یافتگی تدریس در کلاس‌های تربیت‌بدنی مدارس پرداخته شده است (سانگ، ۲۰۱۹، شانگ، ۲۰۱۸، نیو، ۲۰۱۷، چن و همکاران، ۲۰۱۷، رایلوا و دی توره، ۲۰۱۷، چن و ژیاو، ۲۰۱۷، هوسین، ۲۰۱۵) و هر یک از این نویسندگان، به گزارشی در خصوص چالش‌ها و معایب روش‌های تدریس و آموزش خود پرداخته‌اند. با این حال مرور ادبیات تحقیق حاکی از این است که تحقیقات

امروزه آموزش و پرورش، به عنوان یک سازمان مهم، سهم قابل توجهی از بودجه هر کشور را به خود اختصاص می‌دهد. با توجه به اهمیت و نقش تعلیم و تربیت، به خصوص در ابعاد اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی جامعه، ضروری است در جهت بهبود کیفیت آموزش و پرورش، فعالیت‌های اساسی صورت گیرد تا از به هدر رفتن سرمایه‌های انسانی و مادی جلوگیری شود (سبحانی نژاد، نجفی و نورآبادی، ۲۰۱۷). آموزش و پرورش به عنوان یکی از ارکان توسعه پایدار شناخته شده است و فعالیت‌ها و برنامه‌های مدنظر آن در مسیر رشد و تعالی جوامع در ابعاد مختلف نقش بسزایی را دارا می‌باشد. کارکردهای آموزش و پرورش سبب گردیده است تا مسیر توسعه پایدار را از آن جست‌وجو نمود (هاینز و زدرویک، ۲۰۱۸). هر کشوری در جهان، بخش بزرگی از درآمد ملی خود را برای گسترش و بهبود کار آیی آن اختصاص می‌دهد. در واقع آموزش و پرورش رکن اساسی جوامع انسانی محسوب می‌شود و شناسایی عوامل مؤثر در بهبود کارکرد این نهاد، پیدا کردن نقاط قوت و ضعف آن و ایجاد تغییرات مفید با توجه به نیازهای جامعه از ضروریات است (حمیدی، وحدانی، خیبری و علی‌دوست، ۲۰۱۷). آموزش و پرورش به عنوان بالاترین مرجع و سازمان حاکم بر ورزش مدارس در کشور، وظیفه توسعه و ترویج آن را بر عهده دارند. موفقیت آموزش و پرورش در این زمینه به اشاعه ورزش در مدارس گره خورده است. امروزه ورزش این پتانسیل را دارد که تأثیر مهمی را بر جامعه بگذارد (کریستنسن و سورنسن، ۲۰۰۹). ورزش نه تنها مزایایی برای سلامتی دارد بلکه در ویژگی‌های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی یک منطقه و کشور سهم دارد. توجه به تربیت‌بدنی و نشاط دانش‌آموزان یکی از موضوعات مهم در آموزش و پرورش است و همه ساله برنامه‌های متنوعی در این راستا انجام می‌شود که هدف عمده آن تأکید بر اهمیت ورزش و فعالیت‌های ورزشی برای عموم جامعه است (سورکیلا، آئونولا و ریبیا، ۲۰۱۷). توصیف شاخص‌های توسعه‌یافتگی تربیت‌بدنی در مدارس کشور نشان می‌دهد که در همه تحقیقات، مشکلات و

متنوعی در مورد الگوهای تدریس اثربخش انجام گرفته است (تسلیمی و بابویی، ۲۰۱۸، نادری، ۲۰۱۹)، همچنین مطالعاتی به آسیب‌شناسی تربیت‌بدنی و ورزش مدارس پرداخته اند (قنبری و همکاران، ۲۰۱۸، ذوالقدری و همکاران، ۲۰۱۹)، همچنین تحقیقات محدودی به بررسی صلاحیت حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی پرداختند (میرحسینی و همکاران، ۲۰۱۹)، در عین حال در پژوهش‌های مختلفی که در خارج کشور انجام گرفته عواملی همچون عملکرد علمی خوب، مهارت‌های ارتباطی، خلاقیت، حرفه‌ای‌گری، دانش تدریس، ارزشیابی و سنجش مناسب، شخصیت معلم و دانش محتوایی (پلک، ۲۰۰۶) اخلاق معلم، مهارت‌های حرفه‌ای، پیشرفت حرفه‌ای (لوی و مینگ، ۲۰۰۹؛ وان و همکاران، ۲۰۱۰)، شور و اشتیاق و مهارت‌های ارتباطی (سیمرژیت و همکاران، ۲۰۱۳) را جزء ویژگی‌های معلم اثربخش می‌دانند. با این حال این پژوهش‌ها به صورت موردی بوده و در آن‌ها ارائه الگویی کلی در این زمینه نپرداخته است و در عین حال هنوز در کشور ما پژوهشی که به ارائه مدلی راهکاری در خصوص بهبود شاخص‌های توسعه‌یافتگی در مدارس بپردازد، مشاهده نگردیده است. این در حالی است که در نقدی بر آموزش تربیت‌بدنی و ورزش مدارس کشور می‌توان گفت که با توجه به اینکه ۳۸ هزار نفر نیرو در زمینه تربیت‌بدنی مدارس فعالیت دارند، اما ۳۳ هزار نفر آن‌ها معلم ورزش هستند. از طرفی در سال ۱۳۹۹ آمار دانش‌آموزان ثبت‌نام‌شده در سامانه سناد ۸ میلیون و ۱۷۴ هزار و ۸۷۵ نفر دوره ابتدایی، ۳ میلیون و ۳۵۱ هزار و ۸۱۷ نفر دوره متوسطه اول و دو میلیون و ۴۹۲ هزار و ۳۸۸ نفر دوره متوسطه دوم بود که در حال گذراندن درس تربیت‌بدنی و ورزش هستند؛ اما آموزش فراگیران (دانش‌آموزان) به روش سنتی است، قضاوت و تفکیک مناسبی بین آمادگی جسمانی و ترکیب بدنی با استعداد حرکتی و مهارت ورزشی صورت نمی‌گیرد، قضاوت و تفکیک بین رویه تحصیلی و رویه ورزشی صورت نمی‌گیرد، درروش‌های آموزش بین مدرسان ورزش اتفاق نظر وجود ندارد، مدرسان درصد زیادی از نمره را به نظر معلم، حضور و غیاب، پوشیدن لباس

و عضویت در تیم‌های ورزشی اختصاص می‌دهند. در انتخاب روش آموزش معمولاً روش‌هایی انتخاب می‌شوند که با آن‌ها آشناتریم و یا در جامعه ما بیشتر پذیرفته شده‌اند. آموزش باید بر اساس آمادگی، مهارت‌های ورزشی و همچنین انعکاس دانش کسب‌شده توسط فراگیر باشد. جایگاه خلاقیت در آموزش باید بیشتر شود. شبکه ملی آموزش در تربیت‌بدنی و ورزش مبتنی بر فناوری اطلاعات باید احداث شود. باید عواملی مانند حضور و غیاب و شرکت در تیم‌های ورزشی را که با فلسفه تربیت‌بدنی مدرن در تضاد است از نمره‌گذاری حذف کرد. رویکردهای نوین انجمن ملی ورزش و تربیت‌بدنی آمریکا در آموزش ورزش مبتنی بر فرآیند یادگیری است. ارزشیابی از فعالیت‌های کلاسی مهم‌ترین بخش آموزش مستمر است. اینکه زمان آن فرارسیده‌است که دیگر به آموزش ورزش به دید یک فعالیت مقطعی نگاه نکنیم و تنها از آن برای نمره دادن، رتبه دادن و طبقه‌بندی دانش‌آموزان استفاده نکنیم، بلکه به آن به عنوان جز جدانشدنی فرایند یادگیری-یاددهی و برای عمق بخشیدن به یادگیری دانش‌آموزان و اصلاح نارسایی‌های روش آموزشی معلمان، محتوای آموزش، روش‌های ارزشیابی نگاه کنیم. در واقع می‌توان گفت آموزش اثربخش ورزش در مدارس برای کل نظام آموزش و پرورش سودمند است و از این طریق، می‌توان گامی مؤثر در رشد و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان و حذف مرزهای آموزش بین کلاس درس و زندگی واقعی (دنای خارج از کلاس درس) برداشت؛ بنابراین به تحول روش‌شناختی در آموزش تربیت‌بدنی و ورزش در کشور نیازمند هستیم. از این‌رو با توجه به ضعف مبانی نظری در این خصوص و همچنین اهمیت انجام این پژوهش، پژوهش حاضر باهدف مقایسه وضعیت موجود و مطلوب شاخص‌های توسعه‌یافتگی و خط و مشی گذاری مطلوب آموزش ورزش در مدارس ایران صورت گرفت.

روش‌شناسی

تحقیق حاضر از لحاظ هدف، کاربردی و از لحاظ روش اجرا توصیفی بود. گردآوری اطلاعات به شیوه پیمایشی، با

استفاده از پرسشنامه‌ی محقق ساخته شاخص‌های توسعه‌یافتگی آموزش ورزش در مدارس ایران استخراج گردید. این پرسشنامه ۲۷ گویه و در قالب پنج مؤلفه‌ی امکانات ورزشی، معلم ورزش، کانون‌های ورزشی، قهرمانی و مالی بود. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه معلمان ورزش مقطع متوسطه اول سه شهر (از سه استان) تهران، کرمانشاه و بندرعباس بود. از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای تصادفی استفاده شد (جدول ۱). ده نفر از اساتید مدیریت ورزشی، روایی صوری پرسشنامه را تأیید کرده و پایایی آن نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ در قسمت وضعیت مطلوب ۰/۸۵ و در قسمت وضعیت موجود ۰/۸۷ به دست آمد و از تحلیل عاملی

اکتشافی برای تعیین اعتبار سازه استفاده شد که نتایج تحلیل عاملی اکتشافی $KMO=0/859$ ، $256df =$ ، $P=001/0$ ، به دست آمد. در سطح آمار استنباطی ابتدا جهت بررسی وضعیت توزیع طبیعی داده‌ها از آزمون کلموگروف اسمیرنوف استفاده شد. جهت بررسی و تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون آنالیز واریانس (آنوا) و آزمون تعقیبی (LSD) و همچنین آزمون تی زوجی با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۴ انجام شد. (سطح معناداری ۰/۰۵ در نظر گرفته شد). در جدول زیر تعداد نمونه‌های پژوهش به تفکیک هر استان مشخص شده است.

جدول ۱. تعداد نمونه‌های آماری تحقیق به تفکیک هر استان

استان	قم	البرز	بندرعباس	جمع
تعداد جامعه	۱۱۰	۱۵۶	۸۷	۳۵۳
تعداد نمونه	۸۶	۱۱۳	۷۳	۲۷۲
عودت داده شده	۷۲	۱۰۱	۵۹	۲۳۲

تعداد کل جامعه آماری برابر ۳۵۳ معلم، تعداد نمونه ۲۷۲ نفر و تعداد پرسشنامه عودت داده شده برابر با ۲۳۲ پرسشنامه بود. از این تعداد، ۱۰ پرسشنامه به دلیل مخدوش بودن از محاسبه خارج گردید و نهایتاً ۲۲۲ پرسشنامه مورد تحلیل قرار گرفت.

یافته‌های پژوهش

نتایج توصیفی نمونه‌های پژوهش نشان داد که از مجموع ۲۲۲ معلم ورزش متوسطه اول، ۵۵ درصد معلم زن و ۵ درصد معلم مرد بودند. ۳۴ درصد دارای تحصیلات کارشناسی ارشد و دکتری بودند؛ و ۷۵ درصد متأهل بودند. میانگین سنی نمونه‌های پژوهش ۳۶ سال بود.

قبل از انجام آزمون‌های آماری و برای بررسی طبیعی بودن توزیع داده‌ها از آزمون کولموگروف اسمیرنوف استفاده شد که نتایج نشان داد توزیع داده‌ها طبیعی بوده است (وضعیت مطلوب: $Z=0/896$ و $P=0/430$ ، وضعیت موجود: $Z=0/907$).

با عنایت به این توضیحات و برای بررسی تفاوت نگرش معلمان سه استان نسبت به وضعیت موجود و مطلوب هر پنج مؤلفه توسعه‌یافتگی آموزش ورزش در مدارس ایران از آزمون آنالیز واریانس (آنوا) استفاده شد.

با توجه به نتایج آزمون آنوا در وضعیت موجود و مطلوب در سه استان (جدول ۳ و ۴) مشاهده می‌شود که هر پنج مؤلفه‌ی توسعه‌یافتگی آموزش ورزش در مدارس ایران در استان‌های منتخب دارای تفاوت معنی‌داری می‌باشند. در ادامه برای پاسخ به این سؤال که بین کدام شهرها در هر کدام از مؤلفه‌ها در هر دو وضعیت موجود و مطلوب، اختلاف معنی‌داری وجود دارد از آزمون تعقیبی استفاده شده است.

جدول ۲. نتایج آزمون آنوا برای بررسی تفاوت نگرش معلمان سه استان نسبت به وضعیت موجود هر پنج مؤلفه‌ی توسعه‌یافتگی آموزش ورزش در مدارس ایران

سطح معناداری	F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	مؤلفه‌ها
۰/۰۰۱	۶/۳۲۶	۴/۷۵۶	۲	۹/۵۱۲	امکانات ورزشی
۰/۰۰۱	۸/۴۵۷	۶/۱۶۳	۲	۱۲/۳۲۶	معلم ورزش
۰/۰۰۱	۵/۰۱۵	۴/۲۰۰	۲	۸/۴۰۱	کانون‌های ورزشی
۰/۰۰۱	۷/۴۵۸	۴/۱۶۲	۲	۸/۶۲۵	قهرمانی
۰/۰۰۱	۸/۶۳۳	۵/۸۹۷	۲	۱۱/۷۹۴	مالی

*سطح معناداری $p \leq 0.05$

کرمانشاه و هرمزگان نیز این تفاوت معنی‌دار بود ($P \leq 0.05$). با توجه به میانگین‌ها، وضعیت موجود استان تهران نسبت به سایر استان‌ها بهتر و در ادامه وضعیت کرمانشاه نسبت به هرمزگان بهتر بود.

برای آگاهی از تفاوت نگرش بین استان‌ها در وضعیت موجود، از آزمون‌های تعقیبی (LSD) استفاده شد. نتایج این آزمون نشان داد که بین استان تهران با هر دو استان کرمانشاه و هرمزگان (بندرباس) تفاوت معنی‌داری وجود دارد. بین

جدول ۳. نتایج آزمون آنوا برای بررسی تفاوت نگرش معلمان سه استان نسبت به وضعیت مطلوب هر پنج مؤلفه‌ی توسعه‌یافتگی آموزش ورزش در مدارس ایران

سطح معناداری	F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	مؤلفه‌ها
۰/۰۰۱	۳/۴۷۸	۲/۶۲۲	۲	۵/۲۴۵	امکانات ورزشی
۰/۰۰۱	۵/۸۱۲	۳/۹۴۵	۲	۷/۸۹۱	معلم ورزش
۰/۰۰۱	۴/۳۰۱	۳/۱۷	۲	۶/۳۴۰	کانون‌های ورزشی
۰/۰۰۱	۵/۵۵۴	۲/۲۷۹	۲	۴/۵۵۹	قهرمانی
۰/۰۰۱	۶/۳۴۸	۴/۲۳۹	۲	۸/۴۷۸	مالی

تفاوت معنی‌دار نمی‌باشد ($P \geq 0.05$).

نتایج آزمون تعقیبی نشان داد که بین استان تهران با هر دو استان کرمانشاه و هرمزگان (بندرباس) تفاوت معنی‌داری وجود دارد ($P \leq 0.05$)؛ اما بین کرمانشاه و هرمزگان این

جدول ۴. نتایج آزمون تی زوجی برای بررسی تفاوت نگرش معلمان سه استان نسبت به وضعیت موجود و مطلوب هر پنج مؤلفه‌ی توسعه‌یافتگی آموزش ورزش در مدارس ایران

متغیرها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	خطای انحراف	مقدار t	درجه آزادی	معیار تصمیمی Sig
وضعیت موجود	۲۲۲	۲/۳۴	۰/۶۲۵	۰/۰۵۰	-۸/۲۱۵	۲۲۱	۰/۰۰۱
وضعیت مطلوب	۲۲۲	۳/۱۹	۰/۴۳۲	۰/۰۵۶			

ورزش ۴ - تجربه معلمان ورزش ۵ - نگرش (مسیولان، دانش آموزان و معلمان) ۶ - محتوای آموزشی ۷ - ارزشیابی ۸ - شیوه تدریس ۹ - تخصص معلمان ورزش ۱۰ - برنامه آموزشی ۱۱ - امکانات. دوستی پاشاکلاهی و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان بررسی موانع توسعه ورزش مدارس استان مازندران، دریافتند که در محیط درونی سازمان ابعاد مدیریتی، انسانی، مالی، امکانات و زیرساخت‌ها و ساختار سیستم آموزش و پرورش به ترتیب در اولویت موانع اثرگذار بر توسعه‌ی ورزش مدارس ابتدایی می‌باشند. وو و چن^۱ (۲۰۱۴) نیز در پژوهش خود به عامل امکانات به عنوان یکی از نشانگرهای کلیدی عملکرد در امر آموزش اشاره داشته است؛ بنابراین نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش‌های سلطان حسینی و همکاران (۱۳۹۷)، امیدی قنبری و درخشان (۱۳۹۶) و دوستی پاشاکلاهی و همکاران (۱۳۹۷)، همخوان و همراستا می‌باشد.

از جمله مؤلفه‌هایی که بین شاخص توسعه‌یافتگی در حالت موجود و مطلوب تفاوت وجود دارد، عملکرد معلم ورزش است. معلمان تربیت‌بدنی با توجه به شرح وظایف آن‌ها و ماهیت شغلی‌شان، نقشی بسزایی در دستیابی به اهداف دارند. تحقق اهداف درس تربیت‌بدنی در مدارس که عبارتند از توسعه ابعاد جسمانی، حرکتی، اجتماعی فرهنگی و روانی، مستلزم فعالیت معلمان تربیت‌بدنی بادانش، متعهد، کارا و اثربخش در مدارس است (خلجی و همکاران، ۱۳۹۷)؛ بنابراین مسئولان تربیت‌بدنی آموزش و پرورش و همچنین مدیران مدارس برای اینکه از معلمان تربیت‌بدنی کارآمد در مدارس برخوردار باشند و بازدهی کلاس‌های تربیت‌بدنی مدارس را به حداکثر کارایی و اثربخشی برسانند، باید عملکرد معلمان تربیت‌بدنی را به طور مرتب با روش‌های مناسب کنترل و ارزیابی کنند. درواقع ارزیابی عملکرد فرایندی است که مدیران آموزش و پرورش و مدارس به کمک آن رفتارهای کاری معلمان تربیت‌بدنی را از طریق سنجش و مقایسه آن‌ها با معیارهای از پیش

همانطور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود میانگین وضعیت موجود $M=2/34$ با انحراف استاندارد $S=0/625$ است؛ این میانگین در مورد وضع مطلوب $M=3/19$ با انحراف استاندارد $S=0/432$ است. مقدار آماره $t (-1/215)$ نشان می‌دهد که این دو میانگین به لحاظ آماری در سطح $P \leq 0/01$ تفاوت معنی‌داری دارند، یعنی معلمان نسبت به وضع موجود ابراز نگرانی بالاتری دارند.

بحث و نتیجه گیری

هدف از پژوهش حاضر مقایسه وضعیت موجود و مطلوب شاخص‌های توسعه‌یافتگی و خط و مشی گذاری مطلوب آموزش ورزش در مدارس ایران است. با توجه به نتایج آزمون آنوا در وضعیت موجود و مطلوب در سه استان مشاهده می‌شود که هر پنج مؤلفه‌ی توسعه‌یافتگی آموزش ورزش در مدارس ایران در استان‌های منتخب دارای تفاوت معنی‌داری می‌باشند.

از جمله مؤلفه‌هایی که بین شاخص توسعه‌یافتگی در حالت موجود و مطلوب تفاوت وجود دارد، امکانات ورزشی است. سرانه سالن‌های ورزشی سرپوشیده مدارس، سرانه فضاهای روباز مدارس، تعداد توپ‌های موردنیاز رشته‌های مختلف ورزشی، تعداد راکت‌های موردنیازی رشته‌های ورزشی راکتی، کیفیت تجهیزات ورزشی در مدارس، ایمنی تجهیزات ورزشی در مدارس، ایمنی اماکن ورزشی مدارس، بهداشت اماکن ورزشی مدارس، تهویه مناسب اماکن ورزشی مدارس و صدا، نور و دمای مناسب اماکن ورزشی مدارس از جمله نشانگرهای جزئی این مورد می‌باشد. در پژوهش‌های گوناگونی به عامل امکانات در آموزش اشاره شده است. از جمله سلطان حسینی و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی دریافتند که طی سال‌های اخیر، باوجود افزایش میزان توسعه‌یافتگی شهرستان‌های استان اصفهان، همگرایی نسبی بین امکانات و فضاهای ورزشی در استان اصفهان به وجود نیامده است. امیدی قنبری و درخشان (۱۳۹۶) در پژوهشی دریافتند که عوامل تأثیرگذار در کیفیت بخشی درس تربیت‌بدنی به ترتیب اولویت عبارت اند از: ۱ - اهداف آموزشی ۲ - بودجه ۳ - تجربه معلمان

تنظیم شده، ارزیابی و نتایج را ثبت می‌کنند و آن‌ها را به اطلاع معلمان تربیت‌بدنی می‌رسانند (کشاورز و همکاران، ۱۳۹۵). شناسایی و جذب معلمان بانگیزه و در ادامه، ایجاد رضایت شغلی و بهبود کیفیت زندگی معلمان تربیت‌بدنی می‌تواند منجر به بهبود عملکرد شغلی آن‌ها شود. از سوی دیگر، زمانی که معلمان تربیت‌بدنی به صورت مداوم تحت آموزش قرار گیرند و از آموزش‌های روز و نحوه استفاده از فناوری‌های نوین، برخوردار شوند، عملکرد شغلی آن‌ها بهتر خواهد بود. تشویق و ایجاد انگیزه در معلمان بی‌انگیزه، از جمله وظایف مدیران مدارس و مدیران آموزش و پرورش می‌باشد که باید در دستور کار مدیران قرار گیرد. نتایج پژوهش در این قسمت با نتایج پژوهش‌های تیموری و همکاران (۱۳۹۸)، هنری (۱۳۹۷) و امیدی قنبری و درخشان (۱۳۹۶) همخوان و هم‌راستا می‌باشد.

از جمله مؤلفه‌هایی که بین شاخص توسعه‌یافتگی در حالت موجود و مطلوب تفاوت وجود دارد، کانون‌های ورزشی است. کانون‌های ورزشی به عنوان فرصتی برای پرکردن اوقات فراغت فعال دانش‌آموزان تشکیل شده‌اند و مدرسی که از امکانات کافی (زمین ورزشی و مربی) برخوردار باشند، می‌توانند در طول سال تحصیلی و تابستان، کانون‌های ورزشی را برگزار نمایند. مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی از جمله ورزش، پذیرش دانش‌آموزان را در جامعه افزایش داده است و زمینه‌ساز رشد و بالندگی، خودباوری، اعتماد به نفس و کاهش انزوای اجتماعی در جامعه می‌باشد. با آموزش مناسب و تقویت فرهنگ ورزش می‌توان ظرفیت پذیرش اجتماعی دانش‌آموزان در جامعه را افزایش داد، البته این آموزش‌ها باید متناسب با ظرفیت‌های جسمی و روحی و اجتماعی آنان باشد.

از جمله مؤلفه‌هایی که بین شاخص توسعه‌یافتگی در حالت موجود و مطلوب تفاوت وجود دارد، ورزش قهرمانی است. عدم توسعه ورزش مدارس، ابتدایی‌ترین راه را برای توسعه‌ی ورزش همگانی و قهرمانی بسته و با بررسی موانع، باهم اندیشی کلیه‌ی مسئولین و سیاستگذاران باید سعی در برطرف کردن آن‌ها داشت. ورزش در مدارس می‌تواند زمینه‌ساز حضور دانش‌آموزان در رویدادهای ورزشی قهرمانی (حرفه‌ای) باشد. بسیاری از ورزشکاران

حرفه‌ای حاضر در کشور، در زمان کودکی، در مسابقات ورزشی مدارس شرکت می‌کردند؛ بنابراین این شاخص به عنوان یک شاخ مهم می‌تواند مطرح گردد. یکی از نقاط ضعف شناسایی‌شده در پژوهش فراهانی و همکاران (۲۰۱۶) با عنوان تدوین راهبردهای توسعه ورزش قهرمانی ایران، عدم توجه به ورزش مداره به عنوان یکی از مهم‌ترین زیرساخت‌های ورزش قهرمانی عنوان شده است؛ بنابراین توجه به ورزش مداره از این حیث که مقدمه‌ای برای حضور دانش‌آموزان در ورزش قهرمانی و حرفه‌ای می‌باشد از اهمیت بسیاری برخوردار می‌باشد. در این قسمت نیز هر یک از شاخص‌های مؤلفه‌ی قهرمانی به صورت کاملاً مشخص آورده شده است که راهنمای مناسبی برای سنجش توسعه‌یافتگی ورزش مدارس می‌باشد.

از جمله مؤلفه‌هایی که بین شاخص توسعه‌یافتگی ادر حالت موجود و مطلوب تفاوت وجود دارد، شرایط و حمایت‌های مالی است. مسئله مالی به عنوان یکی از موانع توسعه ورزش مداره استان مازندران در پژوهش دوستی و همکاران (۲۰۱۸) عنوان شده است. این شاخ از شاخص‌های مهم و زیربنایی در توسعه‌یافتگی ورزش مدارس می‌باشد. بدون وجود منابع مالی کافی، امکان دستیابی به اهداف آموزشی میسر نمی‌شود؛ بنابراین توصیه می‌شود که مدیران با توجه به مزایای بسیار و بی‌شمار ورزش در مدارس، بودجه مشخصی برای این منظور در نظر بگیرند. با این حال و به طور کلی توسعه‌یافتگی آموزش ورزش در مدارس در کلیه سنین و مقاطع تحصیلی یک موضوع بسیار جدی و مهم برای ورزش کشور است. مسئولین وزارت آموزش و پرورش به‌خوبی خطوط اصلی را در این باره باید ترسیم کنند. در ورزش دانش‌آموزی باید واقعیت‌گرا بود و نباید دیدی همراه با افراط یا تفریط داشته باشیم بلکه باید به یک نگاه توسعه‌گرایانه رسید.

با مرور اهداف مندرج در اسناد بالادستی و راهکارهای ارائه‌شده در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، هدف توسعه ورزش دانش‌آموزی در ایران افزایش علاقه، آگاهی و مشارکت دانش‌آموزان در ساعت تربیت‌بدنی، مسابقات و رویدادهای ورزشی دانش‌آموزی، افزایش حمایت ذینفعان و

اجتماعی، مسئولیت‌پذیری، شکوفایی و انطباق اجتماعی در جامعه می‌گردد.

② بهره‌گیری از امکانات تفریحی در راستای ترویج و آموزش ورزش و مشارکت در فعالیتهای ورزشی جهت جذب دانش‌آموزان از دیگر پیشنهادات می‌باشد.

② یکی از دلایل پایین بودن مشارکت دانش‌آموزان در ورزش را می‌توان نبود آگاهی و نگرش مطلوب جامعه نسبت به ورزش و نقش آن در سلامت دانست. این آگاهی بخشی توسط مدارس با ایجاد واحدهای درسی و رسانه‌های جمعی با پخش برنامه‌های مرتبط با این مبحث ایجاد گردد. دانش‌آموزان به عنوان مدار خانواده این قابلیت را دارند که اصلی‌ترین منبع تزریق این نشاط و شادمانی به درون خانواده باشند. بی‌شک، این روند منجر به ایجاد اجتماعی شاداب و پویا خواهد شد. لذا دانش‌آموزان با برخورداری از حمایت اجتماعی از طریق تشویق اعضای خانواده، دوستان، بستگان و آشنایان می‌تواند انگیزه خوبی برای مشارکت ورزشی داشته باشند.

منابع

- Assadians, S., Piri, M., Saadatfar, M. (2017). Effective Teaching in Higher Education Based on Teachers' Professional Experiences and its Relation to Self-Reporting Teaching. *Higher Education Curriculum Studies Quarterly*, 8 (15): 134-113. (Persian)
- Azmoon, J. (2014). Moving from methods to teaching patterns to physical education; choice or necessity? *Developmental Physical Education*, 14 (4): 12-17. (Persian)
- BazarganHarandi, A. (2018). An Introduction to Qualitative and Mixed Research Methods: Conventional Approaches in the Behavioral Sciences. Meet the publication: 20-27. (Persian)
- Cai, J., Wang, T. (2010). Conceptions of effective mathematics teaching within a cultural context: perspectives of teachers from China and the United States. *J Math Teacher Educa*, 13:265-287.
- Cai, J., Wang, T. (2010). Conceptions of effective mathematics teaching within a cultural

به خصوص والدین و جامعه از ورزش مدرسه، ارتقاء امکانات و تجهیزات ورزشی مدارس، توانایی جذب منابع مالی و توسعه مسیرهای مشارکت و استعدادیابی در ورزش دانش‌آموزی و در نهایت ارتقا سواد حرکتی و ترویج سبک زندگی سالم و فعال در دانش‌آموزان است؛ بنابراین با توجه به نتایج تحقیقات، توسعه آموزش ورزش در مدارس "ارائه فرصت‌های ورزشی جذاب، مقرون‌به‌صرفه و پایدار با در نظر گرفتن نیازها، انگیزه‌ها و انتظارات متنوع و متغیر دانش‌آموزان صرفنظر از سن، علاقه، توانایی و جنسیت به منظور اطمینان از مشارکت در ورزش در یک محیط حمایتی و ایمن برای رسیدن به تجارب مثبت، رضایت‌بخش و ارتقاء عملکرد تا سطح دلخواهشان می‌باشد.

با این حال و با توجه به اینکه بین وضعیت موجود و مطلوب شاخص‌های توسعه‌یافتگی در ورزش مدارس تفاوت معنی‌داری وجود دارد و وضعیت موجود به زعم نمونه آماری پژوهش رضایت‌بخش نیست، پیشنهاداتی به عنوان خط و مشی در راستای برون‌رفت از وضعیت موجود ارائه می‌شود:

② مدیران در برطرف نمودن مشکلات مالی، با اتخاذ تصمیماتی از جمله واگذاری بخشی از امور مدیریت مدارس به بخش خصوصی، سعی نمایند.

② با توجه به آنکه استفاده از کانون‌های ورزشی به عنوان یکی از راهبردهای توسعه‌یافتگی آموزش ورزش در مدارس ایران می‌باشد، پیشنهاد می‌گردد که به جدیت بیشتری برگزاری این کلاس‌ها ادامه یابد. کاهش هزینه‌های کلاس‌ها، استفاده از معلمان تربیت‌بدنی متخصص و استفاده از اماکن ورزشی مناسب می‌تواند به عنوان راهکارهایی برای مشارکت بیشتر دانش‌آموزان در این کانون‌ها باشد.

② برنامه‌ریزی و تخصص امکانات تفریحی خاص برای دانش‌آموزان همچون سالن‌های سرپوشیده، دسترسی آسان به امکانات متناسب موجب تقویت انگیزه در مشارکت ورزشی دانش‌آموزان می‌گردد، این تقویت انگیزه به همراه خود موجب گسترش روحیه‌های مثبت چون پذیرش

- perception on physical education classes during school days. *European Journal of Social Sciences*, 7(4): 69-76
- Fullan L (1999). *The management of sport (Its foundation and application)*. Temple University: 125.
- Gavadipor, A. (2006). Designing and validating a desirable model of Iranian elementary school curriculum. *Research in Iranian Sport Sciences*, Institute of Physical Education. 12:71-86. (Persian)
- Ghorchians, N., Maleki, F. S. (2016). Curriculum in the education system with emphasis on interdisciplinary approaches. Publisher: Meshkooh Danesh: 9 - 44. (Persian)
- Glaser, B. G., Strauss, A. L. (2008). *The discovery of grounded theory: Strategies for qualitative research (3rd Ed.)*. New Brunswick, NJ: Aldine Transaction.
- Hair, J. F., Sarstedt, M., Ringle, C. M., & Mena, J. A. (2011). An assessment of the use of partial least squares structural equation modeling in marketing research. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 40(3): 414-433.
- Hamidi, M; Vahdani, H; Khabiri, M; Alidoost, E. (2017). Formulating strategies for physical education and sports activities of the Ministry of Education, *Family and Research*, 14 (34), 33-50. (Persian)
- Hattie, J. (2009). *Visible learning: A synthesis of 800 meta-analyses on achievement*. London: Routledge
- Heinze, K. L., & Zdroik, J. (2018). School board decision-making and the elimination of sport participation fees. *Sport, Education and Society*, 23(1), 53-67.
- Husain, M. Z., Hasan, A., Wahab, N. B. A., Jantan, J. (2015). Determining Teaching Effectiveness for Physical Education Teacher. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*: 172, 733 - 740. doi:10.1016/j.sbspro.2015.01.426
- Jahandideh, M. A., Lotfi, Gh. (2016). Collaborative Learning, a New Approach to Physical Education Training. *Development of Physical Education Education*, 16 (3): 12-15. (Persian)
- Jarvis, C. B., MacKenzie, S. B., & Podsakoff, P. M. (2003). A Critical Review of Construct Indicators and Measurement Model Misspecification in Marketing and Consumer Research. *Journal of Consumer Research*, 30(2):199-218. Doi: 10.1086/376806
- context: perspectives of teachers from China and the United States. *J Math Teacher Educe*, 13:265-287.
- Chen, J. (2007). Teachers' conceptions of excellent teaching in middle schools in the north of China. *Asia Pacific Education Review*, 8(2), 288-297. Doi: 10.1007 / BF03029263
- Chen, J. (2016). Exploring middle school students' and parents' conceptions of excellent teaching. *Asia Pacific Journal of Education*, 36(4): 570-582. doi:10.1080/02188791.2015.1005052
- Chen, J., Wu, D., Cheng, J., Fu, B., Zhang, L., Lu, A. (2017). Application of MOOC Teaching in Sports Course Teaching Practice. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 13(12): 8089-8097. <https://doi.org/10.12973/ejmste/80770>
- Chen, S., Xiao, R. (2017). Influence Factors and Strategies of Teacher-Student Interactive Behaviors in Sports Class Teaching. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 13(10):7025-7036. <https://doi.org/10.12973/ejmste/78717>
- Christensen, M. K., & Sørensen, J. K. (2009). Sport or school? Dreams and dilemmas for talented young Danish football players. *European Physical Education Review*, 15(1), 115-133.
- Corbin, J., Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research 3rd ed*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications: 298.
- Darling-Hammond, L. & Youngs, P. (2002). Defining "highly qualified teachers:" what does "scientifically-based research" actually tell us? *Educational Researcher*: 31(13).
- Dilekli, Yalçın, Tezci, Erdoğan. (2016). The relationship among teachers' classroom practices for teaching thinking skills, teachers' self-efficacy towards teaching thinking skills and teachers' teaching styles. *Thinking Skills and Creativity*, (21): 144-151.
- Eshraq, A, Kabiri, Z. (2014). The Hierarchy of Teaching Physical Education Lessons. *Development of Physical Education Education*, 15 (1): 16-19. (Persian)
- FathiAzar. E. (2012). *Teaching Methods and Techniques*. Second Edition, Tabriz: Tabriz University Press. P 58. (Persian)
- Fauee, O., Jamalis, M., Yusef, A, Zarina, M., and Omar, Dev. (2009). College student's

- and Motor Behavior, 10 (19): 69-80. (Persian)
- Shang, H. (2018). Research on Innovation Teaching of Physical Education in College. Proceedings of the 2018 2nd International Conference on Management, Education and Social Science (ICMESS 2018). <https://dx.doi.org/10.2991/icmess-18.2018.335>.
- Smith, M. A., Pierre, P. (2009). Secondary students' perceptions of enjoyment in physical education: an American and English perspective, *Physical Educator*, 66(4):81-89.
- Sobhani Nezhad, M; Najafi, H; NorAbadi, S. (2017). Concept of Excellence and Critique of its Status in the Basic Document of the Education of Iran, *National Studies*, 18 (2), 25-44. (Persian)
- Song, H. (2019). Application of the Concept of "Constructivism" in the Teaching of Physical Education Theory Taking the Theoretical Course of Leisure Sports Major as an Example. Proceedings of the 3rd International Conference on Culture, Education and Economic Development of Modern Society (ICCESE 2019). <https://dx.doi.org/10.2991/iccese-19.2019.211>.
- Sorkkila, M., Aunola, K., & Ryba, T. V. (2017). A person-oriented approach to sport and school burnout in adolescent student-athletes: The role of individual and parental expectations. *Psychology of Sport and Exercise*, 28, 58-67.
- Taslimi, Z., Baboee, H. (2018). Coordinated and Focused Evaluation of Physical Education in Schools: A Qualitative Study, *Research on Educational sport*, 6(14): 45-66. (Persian)
- Watkins, D. A. & Zhang, Q. (2006). The good teacher: a cross-cultural perspective. In D. McInerney, M. Dowson, & S. van Etten (Eds.), *Effective schools* (pp. 185-204). Greenwich: Connecticut Information Age Publishing.
- Witcher, A. E. Onwuegbuzie, A. J. & Minor, L. C. (2001). Characteristics of effective teachers: perceptions of preservice teachers. *Research in the Schools*, 8(2): 5-45
- Yaghobi, Y. GholiporMoghadam, F. (2012). Investigating the Characteristics of Effective Teaching from the Viewpoints of Langrood Nursing and Midwifery Kaiser, G., Vollstedt, M. (2007). Teachers' views on effective mathematics teaching: commentaries from a European perspective. *ZDM Math Educ*: 39:341-348
- Katouzian, B., Mirzazadeh, Z. S., AzKerasoli, G. (2017). Qualitative Dynamics and Research Design: Choosing From Five Approaches (Narrative Studies, Phenomenology, Fundamental Data Theory, Ethnography, Case Study). Translated by: Danaeifard, Hassan, Eshraqi-Saffar Publications: 25. (Persian)
- Loghmani, M., Gholidahaneh, M., Hassannejad, M. (2018). The Effect of Physical Educator's Teaching Styles on Student's Goal Orientation. *Research on Educational sport*, 6(15): 53-72. (Persian)
- Meng, L., Muñoz, M. A., Wu, D. (2016). Teachers' perceptions of effective teaching: a theory-based exploratory study of teachers from China. *Educ Psychol*, 2016; 36:461-480
- Mogharabalahi, Z. (2012). Modern teaching methods, 4(5): 48-77. (Persian)
- Niu, J. (2017). The Present Situation and the Development Research of Sports Teaching in China's Colleges and Universities. 2017 International Conference on Advanced Education, Psychology and Sports Science: 133.
- Omidighanbari, R. Derakhan, N. (2017). Analysis of Factors Influencing Quality of Physical Education Course in Secondary Schools from the Perspective of Sport Teachers. 3rd National Conference on Sport Science and Physical Education of Iran. (Persian)
- PorShakori, F. Movahedi, A. (2011). The Impact of Childhood and Modern Games on the Growth of Primary Girl Students. *Journal of Motor - Sport Development and Learning*, 7: 147-164. (Persian)
- Quennerstedt, M., Ohman, M., Eriksson, C. (2008). Physical education in Sweden a national evaluation. School of Health and Medical science, Orebro University, educate online: 1-17.
- raiola, g., di tore, p. a. (2017). Motor learning in sports science: different theoretical frameworks for different teaching methods. *Sport science* 10 (2017) suppl 1: 50-56.
- Razavi, M. H., Rouhani, Z, Firouzabadi, A. (2014). An Analysis of Factors Affecting Promotion of Physical Education Course in Schools, *Journal of Sport Management*

- Students. Research in Medical Education. 492): 34-40. (Persian)
- Zandi, B. Farahani, A. (2008). A Comparative Study of the Status of Physical Education in Iran with American and Canadian Countries. Journal of Motor Science and Sport. 6912): 97-109. (Persian)

Comparison of the current and favorable situation of development indicators and favorable policy and policy of sports education in Iranian schools

Abstract

The aim of the present study was to compare the current and favorable situation of development indicators and optimal policy and policy of sports education in Iranian schools. The present study was applied in terms of purpose and descriptive in terms of implementation method. Data collection was conducted by survey method, using a researcher-made questionnaire, indicators of the development of sports education in Iranian schools. The statistical population of this study included all high school sports teachers in three cities (from three provinces) Tehran, Kermanshah and Bandar Abbas. Random stratified sampling method was used. The total number of statistical population was 353 teachers, the number of sample was 272 and the number of returned questionnaires was equal to 232 questionnaires. According to the results of the ANOVA test in the current and favorable situation in the three provinces (Tables 3 and 4), it can be seen that all five components of the development of sports education in Iranian schools in the selected provinces have significant differences. Post-test (LSD) was used to know the difference in attitudes between the provinces in the current situation. The results of this test showed that there is a significant difference between Tehran province and both Kermanshah and Hormozgan provinces (Bandar Abbas). This difference was also significant between Kermanshah and Hormozgan ($P < 0.05$). Also, the mean of the current situation is $M = 2.34$ and the mean of the desired situation is $M = 3.19$, which shows that these two means are statistically significantly different at the level of $P < 0.01$, ie teachers compared to They are more concerned about the current situation. Here are some ways to get out of the current situation.

Keywords: Indicators of development, policy-making, sports education, Iranian schools, situation